

Številka: 320-04-1/2024/7 EPA 1430-IX
Ljubljana, 10. 5. 2024

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 17. seji 15. 5. 2024, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16 in 92/21), sprejel naslednje

Mnenje

k Dopolnjenemu predlogu resolucije o dolgoročni miroljubni rabi jedrske energije v Sloveniji »Jedrska energija za prihodnost Slovenije« (ReDMRJE)

Državni svet je obravnaval Dopolnjen predlog resolucije o dolgoročni miroljubni rabi jedrske energije v Sloveniji »Jedrska energija za prihodnost Slovenije« (v nadaljevanju: dopolnjen predlog resolucije), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo v osnovni različici predložila Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: predlagatelj resolucije).

Državni svet **podpira** dopolnjen predlog resolucije.

Državni svet je bil seznanjen, da je predlog resolucije v osnovni različici obravnavala pristojna Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj (v nadaljevanju: pristojna komisija Državnega sveta) na 27. seji 6. 5. 2024, na kateri se je seznanila tudi s poročilom zainteresirane Komisije Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance (v nadaljevanju: zainteresirana komisija Državnega sveta). Pristojna in zainteresirana komisija Državnega sveta sta podprli predlog resolucije v osnovni različici. Mnenje je pristojna komisija Državnega sveta posredovala Odboru Državnega zbora za infrastrukturo, okolje in prostor (v nadaljevanju: matični odbor Državnega zbora), ki je obravnaval predlog resolucije na 18. seji 7. 5. 2024. Matični odbor Državnega zbora je sprejel svoje amandmaje k 5., 18., 25., 28. in 35. točki ter na tej podlagi pripravil dopolnjen predlog resolucije.

Kot ugotavlja Državni svet, dopolnjen predlog resolucije predstavlja prvi programski dokument z oceno stanja in opredelitvijo politike na področju razvoja jedrskega programa, ki bo pomembno pripomogel k učinkovitejši pripravi na izvedbo projekta bloka 2 Nuklearne elektrarne Krško (v nadaljevanju: JEK2). Kot je na seji pristojne komisije Državnega sveta poudaril predstavnik predlagatelja resolucije, je Slovenija jedrska država in ena izmed 33 razvitih držav z delujočim jedrskim programom in več kot 50-letnimi izkušnjami na področju jedrske energije.

Državni svet je bil seznanjen, da so trenutno v svetu v ospredju trendi elektrifikacije (toplotnega in prometnega sektorja), defosilizacije oz. prehoda na nizkoogljične vire ter digitalizacije. Tovrstni trendi odgovarjajo na izzive povečanih potreb po električni energiji, pri čemer je ključna zanesljiva, dostopna in čista energija. Gospodinjstva,

gospodarstvo in celotna družba potrebujejo zanesljivo oskrbo z električno energijo, ki mora biti dostopna vsak trenutek dneva in noči ter v vseh letnih časih. Na seji pristojne komisije Državnega sveta je predstavnik predlagatelja resolucije prav tako poudaril, da sta tako energetska kriza kot vojna v Ukrajini, ko smo bili zaradi slabše dostopnosti energentov soočeni z nenadzorovanim dvigom cen energentov in ranljivostjo evropskega energetskega trga, pokazali pomembnost zanesljivosti oskrbe in dostopnosti električne energije za gospodinjstva in gospodarstvo.

Slovenija ima preverjen scenarij energetske mešanice, in sicer kombinacijo obnovljivih virov energije in jedrske energije, s katero lahko izpolnimo nacionalne cilje glede energetske samozadostnosti do leta 2040, visoke stopnje zanesljivosti električne energije in defosilizacije sektorja proizvodnje električne energije do leta 2040, s tem pa državljanom, javnemu sektorju in gospodarstvu zagotovimo električno energijo po dostopni in konkurenčni ceni.

Medtem ko sta v 70-ih letih prejšnjega stoletja slovenska politika in gospodarstvo sprejela vizionarsko in medgeneracijsko odločitev o vzpostavitvi kombinacije hidroenergije, jedrske energije in premoga, se po besedah predlagatelja resolucije Slovenija danes nahaja v prelomnem trenutku, ko se mora odločiti o dolgoročnem razvoju elektroenergetskega sistema ter izvesti argumentirano razpravo in v njenem okviru upoštevati vplive na okolje, končno ceno električne energije in zanesljivost oskrbe z električno energijo. V podporo dolgoročnemu razvoju elektroenergetskega sistema je Vlada sprejela vrsto ukrepov, med drugim je imenovala državnega sekretarja, ki je pristojen izključno za razvoj jedrskega programa in projekt JEK2, ustanovila delovno skupino za koordinacijo pripravljanih aktivnosti na projektu JEK2 ter se lotila priprave predloga resolucije.

Državni svet je bil seznanjen s pojasnilom predlagatelja resolucije, da je bila pred predložitvijo predloga resolucije v prvotni različici v Državni zbor izvedena javna razprava, opravljena so bila tudi usklajevanja z vsemi parlamentarnimi strankami, predlog resolucije v prvotni različici je bil obravnavan tudi na vladni delovni skupini za koordinacijo pripravljanih aktivnosti na projektu JEK2.

Kot ugotavlja Državni svet, dopolnjen predlog resolucije opredeljuje ključne cilje in politične usmeritve za vključitev dolgoročne miroljubne rabe jedrske energije v energetske, raziskovalne, visokošolske in druge nacionalne strategije, predvsem pa za dolgoročno in varno obratovanje obstoječih jedrskih objektov ter vzpostavitev odprtega in transparentnega dialoga z vsemi deležniki. Dopolnjen predlog resolucije predstavlja temelj za prehod iz obratovalnega v razvojni način delovanja jedrskega sektorja in daje vsem deležnikom jasen signal, da začnejo delovati razvojno in spremljati projekt JEK2.

Državni svet ugotavlja, da se država z dopolnjenim predlogom resolucije zavezuje, da bo podpirala trajnostno, varno, miroljubno in odgovorno izkoriščanje jedrske energije ter pristojne deležnike vključevala v proces odločanja. Dopolnjen predlog resolucije je vezan tudi na Predlog za razpis posvetovalnega referenduma o zagotavljanju stabilne oskrbe z nizkoogljeno električno energijo, EPA 1388-IX.

Kot je bil seznanjen Državni svet, je predlog resolucije v prvotni različici oz. dopolnjen predlog resolucije dobra podlaga za informirano odločanje na predvidenem posvetovalnem referendumu ter izkazuje načelno politično podporo jedrski energiji v

Sloveniji. Cilj predlagatelja resolucije je, da se z rabo domačih energetskih virov zagotovi blaginja, stabilnost, napredek in mir.

V zvezi z navajanjem predlagatelja resolucije, da je jedrska energija domač vir energije, se postavlja vprašanje, ali v tem primeru lahko govorimo o domačem viru energije, saj je primarni vir jedrske energije uran, ki ga uvažamo. Državni svet je bil seznanjen s pojasnilom predstavnika predlagatelja resolucije, podanem na pristojni komisiji Državnega sveta, da se jedrska energija v skladu s pravili Mednarodne agencije za jedrsko energijo, ne glede na izvor urana, šteje kot domači vir energije. Pri tem je uran za razliko od nafte, plina ali premoga veliko bolj pravično razporejen po zemeljski obli, pri čemer se največ uranove rude nahaja v politično stabilnih državah. Poleg tega predstavlja uran kot gorivo za obratovanje jedrske elektrarne le okoli 15 % stroškov proizvodnje električne energije, prav tako se ga lahko kupuje na večletno zalogo. Kot ugotavlja Državni svet, predlagatelj resolucije v zvezi z uranom kot jedrskim gorivom izpostavlja Rudnik urana Žirovski vrh, v katerem je še veliko neizkoriščenih zalog uranove rude, in morje, ki predstavlja potencialni vir urana v prihodnosti, saj so v njem največje svetovne zaloge urana.

V zvezi z vprašanjem finančne sposobnosti države, da z lastnimi sredstvi zagotovi prehod v nizkoogljično družbo, je bil Državni svet seznanjen, da je, bolj kot sama finančna vrednost projekta JEK2, pomemben vpliv JEK2 na končno ceno električne energije. Kot ugotavlja Državni svet, predlagatelj resolucije meni, da predstavlja nasprotovanje lokalnega okolja in civilnih iniciativ večje tveganje za neuresničitev energetskega projekta kot pa pomanjkanje finančnih virov. Po mnenju predlagatelja resolucije bo sredstva za projekt JEK2 treba zagotoviti v roku sedmih do osmih let, kar pomeni, da so v tem obdobju financiranje drugega bloka jedrske elektrarne moči 1100 megavatov finančno sposobna zagotoviti tudi slovenska elektroenergetska podjetja, velik interes za financiranje pa kaže slovensko gospodarstvo. Kot je bil seznanjen Državni svet, poslovni model in način financiranja morebitne širitve jedrskega programa v Sloveniji še nista definirana, se pa proučuje tri možne modele, ki bi lahko delovali v slovenskem okolju.

Ob podpori dopolnjenemu predlogu resolucije Državni svet poudarja, da je raba jedrske energije v kombinaciji z obnovljivimi viri energije pogoj za zagotovitev stabilne oskrbe gospodinjstev in gospodarstva z električno energijo in s tem nadaljnega razvoja Slovenije. Pri tem ocenjuje, da predstavlja proizvodnja električne energije iz jedrskih elektrarn danes edino alternativo oz. rešitev pri naslavljanju izzivov trajnostnega razvoja in prehodu v nizkoogljično družbo, saj je bil na področju obnovljivih virov energije v preteklih petnajstih letih storjen premajhen napredek, kar je tudi posledica številnih zakonskih omejitev, ki smo si jih sami postavili z zapletenimi in dolgotrajnimi postopki umeščanja tovrstne infrastrukture v prostor.

Glede na to, da dopolnjen predlog resolucije ureja miroljubno rabo jedrske energije, se Državni svet sprašuje, ali je smiselno v njem navajati (36. točka), da naj se elektroenergetski sistem nadgrajuje z uvajanjem obnovljivih virov.

V zvezi z vsebino dopolnjenega predloga resolucije se Državni svet sprašuje tudi o smotrnosti navajanja širitve uporabe jedrske energije z morebitno izgradnjo malih modularnih reaktorjev v 37. točki, saj je razvoj jedrskih elektrarn z malimi modularnimi reaktorji oz. razvoj tovrstne tehnologije jedrske energije še v povojih in razvojno zelo zaostaja za razvojem že preverjene tehnologije v Nuklearni elektrarni Krško.

Širši družbeni konsenz o projektu JEK2 kot najpomembnejšim strateškim projektom nizkoogljičnega vira električne energije v Sloveniji bomo dosegli le z ustrezno vodenim procesom priprave projekta, ki bo imel predhodno zagotovljeno podporo in soglasje lokalnega (regijskega) okolja. Pri tem je ključnega pomena dialog Vlade in investitorja z lokalnim okoljem, torej organi lokalne samouprave kot lokalnim prebivalstvom. Zato se morajo vse aktivnosti v zvezi s širitvijo jedrskega programa v Sloveniji pravočasno in konkretno povezati z Občino Krško in regijo Posavje, saj morata biti lokalno okolje in širša regija vpeta v procese odločanja o pripravi in izvedbi projekta JEK2, ki bo imel velik vpliv na potek življenja lokalnega prebivalstva.

Ob ugotovitvi, da je dosedanja komunikacija med ključnimi deležniki v Nuklearni elektrarni Krško (vodstvo, zaposleni, ministrstva, lokalno okolje, itd.) učinkovita in dobra, je treba po mnenju Državnega sveta tovrsten način komunikacije zagotoviti tudi v okviru načrtovane širitve jedrskega programa v Sloveniji.

Državni svet ob obravnavi dopolnjenega predloga resolucije opozarja na dolgotrajnost postopkov umeščanja prostorskih ureditev državnega pomena v prostor in s tem povezanim dolgotrajnim sprejemanjem državnega prostorskega načrta, kar je povezano tako z vlogo civilnih iniciativ v prostorskem načrtovanju kot s preobilico birokratskih ovir in odsotnostjo učinkovitega medresorskega usklajevanja. Da bi pravočasno zagotovili nadgradnjo elektroenergetskega sistema s širitvijo jedrskega programa in se izognili kakršnim koli zamudam pri pripravi in izvedbi projekta JEK2, je nujno, da z ustreznim zakonodajnim okvirom naslovimo vse izzive, ki bi lahko vodili v dolgotrajno umeščanje projekta JEK2 v prostor. Slovenija si namreč pri prehodu v nizkoogljično družbo in v luči pravočasne zagotovitve zanesljive energetske oskrbe in energetske neodvisnosti ne more privoščiti časovno predolgega umeščanja tega ključnega strateškega energetskega projekta v prostor. Državni svet je bil ob tem seznanjen, da se na Vladi zavedajo tovrstnih izzivov, saj vsakršno zamikanje umeščanja JEK2 v prostor pomeni zamik začetka njegovega delovanja. V zvezi s tem je predstavnik predlagatelja resolucije že na seji pristojne komisije Državnega sveta poudaril, da je delovanje vladne delovne skupine za koordinacijo pripravljanih aktivnosti na projektu JEK2 prioritarno usmerjeno v postopek priprave državnega prostorskega načrta, saj ta definira celotno življenjsko pot projekta JEK2.

Kot ugotavlja Državni svet, je matični odbor Državnega zbora s sprejetjem svojih amandmajev sledil mnenju Zakonodajno pravne službe Državnega zbora, ki je na predlog resolucije v prvotni različici podala pripombe nomotehnične in ne vsebinske narave.

* * *

Za poročevalko na seji Državnega sveta je bila določena državna svetnica mag. Elena Zavadlav Ušaj.

* * *

Predlog mnenja Državnega sveta je pripravljen na podlagi Mnenja pristojne Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, zainteresirane Komisije za gospodarstvo, obrt, turizem in finance ter Poročila Odbora Državnega zbora za infrastrukturo, okolje in prostor z dopolnjenim predlogom resolucije.